

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Medlemsblad Nr. 2/2017

Willy Østberg. Æresmedlem i Oppegård historielag.

Willy Østberg er innfødt oppegårding, og har vært bosatt her hele sitt liv. Hans aktivitet som lokalhistoriker har bidratt til en rekke skrifter som dokumenterer vårt områdes tidlige historie. Han har siden oppstarten vært aktiv i Oppegård Historielag og var i en periode formann. Et æresmedlemskap som er høyst fortjent.

Etter årsmøtet 9. mars 2016 konstituerte styret seg slik:

Steinar Karlsrud, leder, tlf 95 87 99 36, epost steinar.karlsrud@gmail.com

Han er også formelt valgt til kasserer, men funksjonen ivaretas i praksis av

Gustav Fredrik Huseby, e-post: fredrik.huseby@gmail.com

Severin Breivik, nestleder, tlf 92 88 84 87 cevrin@live.no

Marianne Bonde Hansen, styremedlem 90 97 60 78 marianneboha@hotmail.com

Siri Iversen, styremedlem: tlf 93431105 siri.iversen@gmail.com

Nils B Olsen, sekretær, 41 56 08 85, joru-we@online.no

Einar Skillebekk, styremedlem, tlf 92 05 05 95, skillebekk.einar@gmail.com

Svein Antonsen, styremedlem, tlf 48 00 90 00, post@alt-mann.no

Web redaktør: Siri Iversen: siri.iversen@gmail.com

Hjemmeside: www.oppegard-historielag.org

E – post adresse: oppegard.historielag@gmail.com

Postadresse: Oppegård Historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

Revisor: Elisabeth Storløyken

Valgkomite: Bjørn Egil Jensen (leder), Finn E. Edvardsen og Egil Wenger

Redaksjonskomite for medlemsbladet: Nils B. Olsen, Siri Iversen og Odd-Ståle Indreeide.

Lederen har ordet.

I skrivende stund hagler det voldsomt ute på terrassen. Ellers synes jeg vi har hatt en flott sommer til nå. Vårsemesteret har vært hektisk, med massevis av offentlige saker som historielaget prøver og følge med på. I første rekke det som ligger innenfor «vårt område» som har med bygdas historie og sikring av fortidsminner å gjøre. Dette gjelder også formidling av kunnskap, foruten praktisk arbeid med vedlikehold av oldtidsveier, sundsteder, skilting mv.

For å bidra i planprosesser er vi avhengig av at kommunen sender ut varsler. Det skjer nå ved at det kommer opp et varsel på PC-en hvor det står eksempelvis: «Oppstart av planarbeid -Altinn.no» Vi trykkes da både her og der, men får bare opp kryptiske opplysninger.

Historielaget har ved flere anledninger klaget til kommunen over manglende tilgjengelig informasjon uten å lykkes. Vi satte ned en liten ekspertgruppe i ferien som skulle prøve å finne ut hva siste sak gjaldt. Etter et par timer fikk vi ramset opp 100 ikke navngitte kommunale saker i altinn.no, noe som gjorde videre søk umulig. Etter vår mening blir sikkerhet i planprosessen derved tvilsom. Så vidt jeg skjønner sliter også andre med denne distribusjonsformen. Våre tanker går i takknemlighet til det gamle postverket som satte sin ære i at kunden skulle få posten sin.

I dette semesteret har vi bidratt i diverse forvaltningssaker, skriftlig, muntlig og i møter. Dette gjelder i førte rekke Reguleringsplanene på Taraldrud til Beredskapssenter. Innspill til Kommuneplanen i forbindelse med Kolbotn sentrum. Da med hensyn på Kulturhistoriske viktige anlegg slik som Kollen, Kolbotntjernets beskaffenhet og lite planlagte grøntsoner i området. Historielaget er også bekymret for alle eiendommene Oppegård kommune skal selge før vi blir slått sammen med Ski. Vi har ikke kommet med i noen dialog her enda. Når det gjelder det gamle presteenkesetet Grønmo som i dag er barnehage, har vi likevel startet med noen undersøkelser. Her finner vi nok også automatisk fredede forhold. Det kan også finnes mer av kulturhistorisk interesse på de andre eiendommene. Oppegård kommune har også satt i gang arbeidet med en ny kulturminneplan hvor vi bidrar. Håper kulturminneplanen kan settes i sammenheng med salget.

Sammen med Kirkevergen, Riksantikvaren, Fylkeskommunen og Oppegård Kommune har det vært holdt møter og befaringer om en bevaringsplan for Kirkegårdene med gravminner. Fra historielaget møter Willy Østberg og undertegnende. Prosjektet er veldig interessant og vil fortsette utover året.

Langs Oldtidsveiene har det i våres vært ryddet mot Sjødal. Nye skilter og restaurering av gamle pågår, samt arbeid med flåtestedet på Kurud.

Flatehogsten ved Østli skole ga oss og mange andre et sjokk med dype kjøreskader og et lite vakkert «skogsområde» som ikke lenger er attraktivt til natur og friluftsliv og heller ikke blir det på mange år. Vi var kjent med at hogsten også skulle foregå lenger syd mot Østre Greverud hvor Oldtidsveien og Nylenna ligger. Vi har varslet kommunen som grunneier om at dette området benyttes av mange både foreninger, skoler og barnehager i tillegg til turgåere. Det må ikke ødelegges på samme måte som ved Østli skole eller som de andre flatehogstene. Kjøreskader på den automatisk fredede Oldtidsveien kan gi grunnlag for anmeldelse. Heldigvis har kommunen stoppet flatehogsten, men hvor lenge?

Det er stor etterspørsel etter historielagets kunnskap i forbindelse med informasjon på skoler, i barnehager og gamlehjem samt turer med pensjonistforeninger. Dette prøver vi å følge opp fortløpende og det er en glede for historielaget å kunne bidra med våre kunnskaper. Våre arrangementer i våres gikk etter planen og vi var godt fornøyd med fremmøte. Det gode samarbeidet med Biblioteket fortsetter med slekts historie og foredrag. Kalendergruppa er i sving med nytt spennende tema.

Til slutt vil jeg nevne at et av høydepunktene i år var at Willy Østberg ble utnevnt til æresmedlem i historielaget. Han har gjort enormt mye for å dokumentere Oppegårds historie gjennom skriftlige kilder, foredrag og velvillig bistand ved alle forespørsler. Han jobber også videre med gårdshistorien i Oppegård.

Så vil jeg ønske alle en fortsatt god sommer og høst. Vi setter stor pris på om dere kan komme på våre arrangementer utover høsten.

Hilsen Steinar Karlsrud
Leder

ÅRSMØTEPROTOKOLL FOR OPPEGÅRD HISTORIELAG 9. MARS 2017, I AKTIVITETSSENTERET TÅRNÅSEN

Leder Steinar Karlsrud ønsket de 33 fremmøtte medlemmene velkommen. Æresmedlem Bjørn Lunder ble ønsket spesielt velkommen.

Dagsorden:

Sak 1: Godkjenning av innkallingen:

Innkallingen var kunngjort i henhold til vedtektene. Enstemmig godkjent.

Sak 2: Konstituering, valg av møteleder, referent og to medlemmer til å undertegne protokollen: Steinar Karlsrud ble valgt til møteleder, Nils B Olsen til referent, og til å undertegne årsmøteprotokollen ble Thea Sundt og Egil Wenger valgt.

Sak 3: Godkjenning av årsberetningen:

Møtelederen gjennomgikk årsberetningen (gjengitt i Historielagets medlemsblad nr 1/2017), punkt for punkt, og kommenterte enkelte punkter. Det ble uttrykt stor anerkjennelse til lagets kalendergruppe. Det produktet de har tatt frem for 2017 er eksellent. Willy Østberg utdypet i denne forbindelse historien om Kruttmøllen og sine studier omkring husmannsplassen Elven og familien Elven. Årsberetningen enstemmig vedtatt.

Sak 4: Godkjenning av regnskapet for 2016:

Regnskapet ble presentert av regnskapsfører Gustav Fr. Huseby. Siste versjon av regnskapet (noe endret i forhold til det som ble gjengitt i medlemsbladet) ble delt ut. Historielaget har god økonomi, og kan møte økonomiske utfordringer. Revisors beretning ble lest opp. Regnskapet ble enstemmig vedtatt.

Sak 5: Fastsettelse av kontingent for 2018:

Styret foreslo en økning i kontingenten i 2018 til kr. 325,- pr. medlemskap. Fra salen ble det foreslått en økning til kr 350,-. Det ble stemt over forslagene og det ble vedtatt å øke kontingenten til kr 350,-

Sak 6: Budsjett for 2017:

Budsjettet for 2017 er basert på en kontingent på kr 300,-. Det ble fremmet et ønske om at salg av 500 kalendere, privat og i butikker, legges inn i budsjettet. Dette blir fulgt opp av regnskapsfører. Budsjettet ble enstemmig vedtatt med dette tillegget.

Sak 7: Innkomne forslag:

Det var ingen innkomne forslag.

Sak 8: Valg.

Valgkomiteen har bestått av Bjørn Egil Jensen, Bjørn Engebretsen og Egil Wenger

Valg av styre:

Følgende sto på valg i 2017:

Leder Steinar Karlsrud, på valg som leder for ett år og tar gjenvalg, valgt med akklamasjon. Nils B Olsen og Siri R. Iversen sto på valg for 2 år, de hadde sagt ja til gjenvalg, og ble valgt med akklamasjon. Som nytt styremedlem ble valgt Svein Antonsen, han erstatter Finn Einar Edvardsen som ikke ønsket gjenvalg.

Etter årsmøtet består styret av:

Leder Steinar Karlsrud	valgt for 1 år
Styremedlem Einar Skillebekk	ikke på valg
Styremedlem Severin Breivik	ikke på valg
Styremedlem Marianne Bonde Hansen	ikke på valg
Styremedlem Siri R. Iversen	Valgt for 2 år
Styremedlem Svein Antonsen	Valgt for 2 år
Styremedlem Nils B Olsen	Valgt for 2 år

Valg av revisor: Elisabeth Rollem Storløyken ble gjenvalgt for ett år.

Valg av ny valgkomite: Bjørn Egil Jensen og Egil Wenger hadde sagt ja til gjenvalg. Som erstatter for Bjørn Engebretsen, som ikke ønsket gjenvalg, ble Finn Einar Edvardsen foreslått. Valgkomiteen ble valgt med akklamasjon.

Det nye styret konstituerer seg på første møte.

Årsmøtet ble med dette formelt avsluttet.

Æresmedlemskap:

Styret i Oppegård Historielag besluttet på styremøte 9 februar å utnevne Willy Østberg til æresmedlem i laget.

Formannen overrakte diplom som bevis på æresmedlemskapet, og ga begrunnelsen for utnevnelsen. Willy Østberg har deltatt aktivt i lagets arbeid i en årrekke. Han har også vært formann i laget. Willy har vært en sterk stemme i det lokalhistoriske miljøet, og ikke minst har han gjennom bøker og hefter dokumentert lokalhistorien.

Willy takket for den ære han var blitt til del. Han gjorde det med å oppfordre til å fortsette det gode arbeid Oppegård Historielag utfører.

I pausen fikk deltakerne anledning til å innta en kopp kaffe og kaker.

Møtet fortsatte med en orientering fra vår tidligere formann og en av stifterne av laget, Terje Fredriksen om historielagets tilblivelse. Det var en interessant gjennomgang av arbeidet fra starten med et interimsstyre i 1983 og frem til stiftelsesmøte og første ordinære årsmøte 19 november 1986.

Avslutningsvis ga Steinar Karlsrud en orientering om planene for Kolbotn sentrum (Sentrumsplanen) og planen for Politiets Beredskapssenter. Beredskapssenteret skal ligge i Ski kommune, men vi har sterke interesser i området. Orienteringen ga anledning til de fremmøtte til å stille spørsmål og få oppklart forhold i planene som var spesielt interessante.

Tårnåsen 20. mars 2017.

Nils B Olsen, referent (sign)

Thea Sundt (sign)

Egil Wenger (sign)

Follominne er digitalisert, og kan nå leses på nettet fra hele verden.

Av Bjørn Egil Jensen

Follominne – årboken fra Follo historielag – som ble utgitt for første gang i 1951 er nå digitalisert og gjort tilgjengelig på nettet. De 54 årgangene av Follominne er tettpakket med Follo-historie. Hensikten med digitaliseringen er å sikre at Follominne ikke går i glemmeboken, men blir et mye brukt oppslagsverk om Follos historie.

1) Bakgrunn for prosjektet:

Follominne – årboken fra Follo historielag – ble utgitt for første gang i 1951, for 65 år siden. Status for Follominne:

54 årbøker utgitt i perioden 1951 – 2016. (Årgang 2017 under utgivelse)

Til sammen 7.061 nummererte sider.

750 artikler skrevet av mer enn 320 forfattere.

Men hva inneholder alle disse artiklene, hvordan finne frem? Hvordan forhindre at alle de gamle artiklene går i glemmeboken?

Selv om de fleste bibliotek i Follo har en komplett samling av årbøkene, dette er langt fra tilstrekkelig for å hindre at de går i glemmeboken. I løpet av 1995 oppdaget vi at det var mange årganger som ikke lenger fantes på lager. Og de eksemplarene som fantes på biblioteker og blant medlemmene vil forsvinne om noen år.

Derfor ble det startet et prosjekt med mål å sikre at Follominne forblir et levende og mye brukt oppslagsverk om Follo historie.

2) Prosjektgruppen etableres i januar 2016:

Prosjektgruppe med deltaker fra hvert av de seks historielagene i Follo ble etablert.

Prosjektgruppen samlet til et nytt fremdriftsmøte. Fra venstre Anne Birgit Bævre (Ås), Yngvar Carlsen (Ski), Egil Wenger (Oppegård), Inger-Lise Smebøl (Frogn), Jan Arne Ødegården (Nesodden), Jørn Svendsen (Vestby) og Bjørn E. Jensen (prosjektleder og redaktør Follominne).

Og oppgavene for prosjektgruppen ble mange:

1) Kontakte tidligere forfattere for å innhente deres tillatelse.

Digitalisering og lansering på nettet anses som nyttig, og derfor må de tidligere forfattere kontaktes. Men fantes noen mulighet til å slippe denne store jobben? Her lette vi med ”lys og lykte”, og det ble mange telefoner til Nasjonalbiblioteket (juridisk avdeling) og lesing av Åndsverksloven. Til slutt forsto vi, ingen vei utenom.

Vi måtte innente tillatelse enten fra forfatter eller hans arvinger. Unntaket var når vi kunne vise til at vi hadde gjort vårt beste for å finne forfatter uten å lykkes. Da kunne vi digitalisere.

Vi lærte også at opphavsrettens vernetid var 70 år etter forfatterens død, noe som viste seg nyttig. I Follominne er det flere gjentrykk av bl.a. svært gamle reiseskildringer gjennom Follo. Her var det da ikke nødvendig å innhente tillatelse.

Å spore opp alle de tidligere forfattere eller deres etterkommere (arvinger) ble en enorm jobb, men også en hyggelig jobb. Vi blir nesten alltid møtt med hyggelige utsagn som ”så bra, da blir stoffet bevart for ettertiden” eller ”da blir min fars store hobby bevart for ettertiden”. Hittil har vi innhentet tillatelse fra mer enn 220 forfattere.

2) Skanning (digitalisering) med OCR slik at en kan søke i teksten

Her så vi for oss en enorm jobb, manuelt å mate en skanner side for side. Men hvor skanne? Vi fikk tidlig ideen å kontakte Nasjonalbiblioteket, da de måtte ha Norges beste maskiner?

Vi ble henvist til avdelingen i Mo i Rana og stor var gleden da vi fikk beskjeden om, ”ja selvfølgelig, og helt gratis!”. Og i tillegg, de digitaliserte årbøkene vil også legges ut på Bokhylla!

En avtale mellom Nasjonalbiblioteket og Follo historielag (signert av leder Guri Vallevik Haabjörg) ble inngått. Nasjonalbiblioteket skannet de årbøkene de tidligere hadde fått gjennom Pliktavleveringen.

3) Etablere et register (i excel) for innholdet i alle Follominne:

Et komplett register inneholdende tittel på samtlige artikler og deres forfatter(e), sidenummer, kommune (kommunene hvorfra historien beskrives) og emneord. Emneord benyttes da tittelen ikke alltid reflekterer innholdet i en artikkel, derfor er det nødvendig å legge inn fri tekst om artikkelen for å gjøre den mest mulig søkbar. Dette kan være hyppig forekommende ord i artikkelen, stedsnavn og egnavn nevnt i artikkelen. Alle svært viktig for søking etter innhold.

Excel ble valgt da dette gir en rekke fordeler: Svært gode mekanismer for å søke, Excel er svært utbredt og lett å bruke, brukes normalt uten bruksanvisning

4) Follominne tilgjengelig på vår hjemmeside www.follo-historielag.org/follominne/

5) Follominne tilgjengelig på Bokhylla - www.bokhylla.no

Stor takk til Nasjonalbiblioteket. Selv om FOLLOMINNE nå er tilgjengelig også her, beholdt vi også vårt opprinnelige mål som var å presentere på vår hjemmeside.

6) Gjøre digitaliseringen godt kjent, slik at Follominne blir et mye brukt oppslagsverk om Follo historie.

Det første steg var lansering med ”brask og bram”, se under. Vi ønsker oppslag i flest mulig aviser. Med slik dekning i ryggen går vi videre ut i sosiale media, bibliotek, skoler, universitet, hjemmesider, osv. Både med promotering og opplæring. Et arbeid som vil fortsette.

3) Lansering med ”brask og bram” på Vestby prestegård 25. april 2017.

Etter 15 måneders arbeid var de digitale versjonene av Follominne på vår hjemmeside og på Bokhylla klare for lansering. Vestby prestegård ble valgt for lanseringen. Prestegården er imponerende flott, meget flott som ramme rundt arrangementet for et historielag. Nærmeste nabo er Vestby kirke som sees på lang avstand fra E6.

Og vi fikk et godt fremmøte, hele fire av lokalavisene var tilstede. I tillegg kom representanter fra ulike skolebibliotek, offentlige bibliotek og historielagene i Follo. De er nå bedre forberedt til å hjelpe de som vil søke i Follos historie.

Kaffe og lukket valnøtt pyntet med påskriften "FOLLMINNE digitalisert" ble servert.

4) Hvordan søke i Follominne.

Det søkes i Follominne på to ulike måter for vår hjemmeside og på Bokhylla. I tillegg kan det benyttes et vanlig google-søk men da søkes det kun på tittel av artikkelen og ikke på innholdet, noe som langt fra er like verdfullt. Da søkes det for eksempel på "Follominne Falsen".

a) Hvordan søke i Follominne på vår hjemmeside? www.follo-historielag.org

Strategien er først å søke gjennom samtlige Follominne, for deretter å søke detaljert gjennom hver enkelt årbok.

For et raskt søk gjennom samtlige Follominne benyttes vårt excel-register som finnes her:

<http://www.follo-historielag.org/follominne/register/>

For å søke benyttes kikkert-symbol (alternativt forstørrelsesglass) øverst til høyre, og det kan søkes etter:

Navn på forfatter(ere)

Tittel på artikkel (eller enkeltord i tittel)

Emneord: Hyppig forekommende ord i artikkelen, kommunen hvorfra historien er hentet, mulige stedsnavn og egennavn i artikkelen, eller lignende.

To eksempler på søk:

- Christian Magnus Falsen er mye omtalt i Follominne, da han satte betydelige spor etter seg i Follo. Foruten å være "grunnlovens far" var han også sorenskriver for Follo, storbonde på Vollebekk gård og leder av Follo distriktsselskap av Selskap for Norges Vel.

Alle disse rollene er grundig beskrevet i Follominne. Ved å søke etter *Falsen* gis oversikt over samtlige artikler Falsen er omtalt, uavhengig av om han er omtalt i tittel eller kun inne i artikkelen.

- Dersom det ønskes kun å søke etter artikler med innhold fra ”Vestby kommune”, søk da etter *Vestby*.

De aktuelle årbøkene er nå funnet. Neste steg blir å lete i hver enkelt av disse årbøkene. Gå da til fane ”årbøkene” og klikk på aktuell årbok. Når denne åpnes, trykk da på ”CTRL+F”, og et symbol for søk vises øverst til høyre.

b) Hvordan søke i Follominne på www.bokhylla.no

Her heter Follominne ”Tidsskrift”, og slik finner man frem: Skriv *follominne* i søkefeltet. Du kommer frem nå til 118 ulike bøker, se meny helt til venstre. (Dette er bøker som omtaler Follominne, f.eks. viser til artikler i Follominne).

Trykk så *Tidsskrift* nederst i meny til venstre, og samtlige Follominne vises. Det kan nå søkes i disse enkeltvis ved å trykke *forstørrelsesglasset* øverst til venstre.

Det kan også søkes i samtlige Follominne. Eksempel: Dersom du ønsker å lese om Christian Magnus Falsen, skriv *Follominne Falsen øverst* i søkefeltet. Da vises 25 ulike eksemplarer av Follominne. Men en må selv søke i hver enkelt årbok for å finne artikkelen.

De fem første årbøkene het ikke *Follominne*, men *Årbok for Follo Historie- og Museums-lag*. For å søke i disse årbøkene anbefales at det for enkelthets skyld skrives *Årbok Follo* øverst i søkefeltet. Trykk deretter på Tidsskrift nederst i meny til venstre.

..oo0oo..

Gave fra Nesodden historielag.

Tidlig i sommer fikk jeg en epost fra Egil Wenger, der han opplyste at han hadde kontakt med Gunnar Riddervold, eieren av Skjervika, og at han igjen hadde fått noen opplysninger fra Åste Eggen i Nesodden historielag om Skjervika. Opplysningene stammet fra en mann som het Alfred Raaen som før krigen hadde reist inn til Riksarkivet og skrevet av kirkebøker, folketellinger og skifteprotokoller for Nesodden. Han hadde også tatt med alle gårdene I Oppegård siden Oppegård var en del av Nesodden.

Selvfølgelig var jeg interessert i de opplysningene og de var interessante. Jeg kjente jo Åste Eggen litt fra før, fra tiden jeg var engasjert med Follo Museum, derfor kontaktet jeg Åste for å høre hvorvidt det var mulig å få flere opplysninger om gårdene i Oppegård.

Jeg er jo engasjert av historielaget for å skrive gårdshistorien til Oppegård, og selv om jeg har vært syk i nesten 2 år så har jeg ikke gitt opp prosjektet.

Åste Eggen tok så kontakt med styret i Nesodden historielag for å høre om Oppegård kunne få overta den delen av Raaens arkiv som gjaldt Oppegård. Nesodden historielag vedtok så at Oppegård godt kunne få overta den del av arkivet som gjaldt Oppegård.

Det tok ikke mange dager før jeg hadde en avtale med Åste Eggen om å hente arkivet, og det befinner seg nå hjemme hos meg. Jeg har brukt mye av sommeren på å skrive gårdshistorien og i så måte har dette arkivet vært til stor nytte, både for å sjekke mine egne opplysninger og med nye opplysninger som alltid er spennende.

Så jeg vil på det sterkeste sende en hjertelig takk, spesielt til Åste Eggen, men også til styret i Nesodden historielag. Dette var en flott gave og vil gi enda større kunnskap om gårdshistorien vår.

Håper at arkivet, etter at jeg er ferdig med mitt arbeid, kan oppbevares forsvarlig på lokalhistorisk arkiv ved biblioteket eller et annet sikkert sted.

Med ønske om et godt lokalhistorisk år

Willy Østberg

HISTORIELAGET PÅ TUR TIL LANGNES SKANSE OG BROGALLERIE- LERIENE VED FOSSUM BRO

Søndag 23 mai var 23 av lagets medlemmer på tur til Langnes skanse og Brogalleriene ved Fossum bro. Dette er minner fra kriger som har berørt vårt område og som spenner over mer enn 300 års historie. Det eldste minnet er fra svenskekongen Karl XII's tilbaketog fra et mislykket felttog mot Christiania og Akershus festning i 1716. Kongen og hans 6000 soldater ble ferget over Glomma bare noen kilometer nord for Langnes, og de ble liggende der i en periode. Vår omviser Marit Svingen fortalte levende om bonden som pantsatte gården for å kjøpe kanoner. Med disse kanonene skulle han skyte svensker, og historien sier at han lykkes i sitt forehavende. Dog ble han tatt til fange av fienden senere, men Svenskekongen ble så imponert at han ville ha denne nordmannen ved sin side under aftensmåltidet.

Langnes skanse ble bygget i 1813 – 1814 for å kunne være en del av forsvaret langs Glomma. Det var her det siste store slaget mellom to nordiske land ble utkjempet den 9. august 1814. Bakgrunn for det hele var jo Kieler-traktaten, hvor Norge var avstått som krigsbytte til Sverige. Svenskene var på den seirende side da Napoleons krigene ble avsluttet med seier over Napoleon i slaget ved Leipzig. Imidlertid hadde man erklært Norge som selvstendig stat på Riksforsamlingen på Eidsvoll, og valgt den danske arveprins Christian Fredrik som konge. Som arveprins i Danmark og Konge av Norge var en gjenforening av rikene hans langsiktige mål. Alt dette utløste en krig mellom Sverige og Norge sommeren 1814, en krig som svenskene, med sin overlegne hær og sitt gode utstyr, gikk seirende ut av. De gikk inn i Norge 27 juli 1814. Nordmennene forsvarte seg tappert ved Langnes og det norske artilleriet på Batteriåsen gjorde stor skade og forårsaket mange svenske soldaters død. Kong Christian Fredrik, som opphold seg på Spydeberg prestegård kom frem til pongtongbroen som var anlagt over Glomma, forsto

at egentlig var det frie Norge en tapt sak. Stridighetene ble etter hvert bragt til opphør, våpenhvile ble inngått og Norge gikk inn i en personalunion med Sverige ved Mossekonvensjonen.

Alt dette fikk vi levende presentert gjennom en forelesning som ble holdt av Harald P. Johnsen, en lokal ildsjel som i en 1814 uniform og med en tro kopi av en muskett fra samme tid ga oss et innblikk i hendelsene. Marit Svingen tok oss med på en runde i området og viste oss steder hvor det var lagt deler av forsvarsstillingen. Det var blant annet anlagt en pongtongbro over Glomma som besto av 32 sammenkoblede og forankrede båter, med et dekke over. Over denne broen trakk de norske styrkene seg tilbake da stridighetene tok slutt. Historien forteller at de bare fikk med seg tre av seks kanoner fra Batteriåsen. De siste tre skal etter sigende ha blitt dumpet i Glomma. Det skal i de senere år vært lett etter kanonene med moderne søkeutstyr uten at noe er funnet.

Langnes skanse er vel verd et besøk. Lokale ildsjeler, Askim kommune og Østfold fylke har lagt til rette for at publikum kan gå rundt i området og bli opplyst om hendelsene som fant sted. Man kan altså dra dit på egen hånd. Dog er en tur som den historielaget hadde en utmerket anledning til å utvide sine kunnskaper, gjennom de orienteringer som blir gitt av lokale omvisere. Og så er det jo slik at en forsamling som vår er det folk med kunnskaper som utfyller det andre kommer med.

Fra Langnes dro vi ned til Fossum bro. Den kjenner vi jo fra tidligere da vi måtte passere den når vi kjørte østover E – 18. På dette stedet – på vestsiden, der den gamle bruene gikk over ble det i årene 1914 – 1917 anlagt et såkalt ”Brogalleri” som en del av forsvaret langs Glomma. Dette besto av en vel 30 meter lang korridor oppe i fjellet med utsprengte skytter - og mitraljøsestillinger. Dette anlegget kom aldri i bruk, i 1940 kom fienden vestfra. Det var tyske styrker som skulle ta Østfold, som en siste del av erobringen av Sør - Østlandet. Tyskerne kom i busser, og igjen var det vår utmerkede omviser Harald P. Johnsen som bidro med kunnskapene. Han hadde fått førstehånds kjennskap til kampene ved Fossum bro gjennom sin onkel som deltok der. I Østfold hadde de mobilisert flere tusen mann den 9 – 10 april. En forsvarsstilling ble etablert av Brogruppe 3 på østsiden av Glomma, og vollmesteren fra Høitorp fort gjorde broen klar for sprengning. Vår omviser fortalte levende om den første kontakt

Marit Svingen og Harald P. Johnsen med 1814-uniform

Brogalleriet ved Fossum bro

mellom tyskere og nordmenn, og om de store tapene tyskerne måtte lide da bussene ble stoppet. Broen som var klar for sprengning ble forsøkt sprengt, uten at noe skjedde. Dermed måtte en frivillig fra styrken løpe ut på brua, gå ned i sprengkammeret og tenne lunten for hånd. Dette ble utført av ingeniørsersjant Erik Sekkelsten. Kampene startet om morgenen 12 april 1940 og varte omtrent et døgn. Da var 15 av de 129 soldatene i brogruppe 3 døde, det var også sjefen kaptein Solie. Etter hvert trakk de seg tilbake syd østover.

Det er reist et vakkert monument over de falne ved Fossum bro. Stedet er vel verd et besøk, og en kan kombinere det lett med et besøk på Langnes skanse. Ja, det er laget en sti langs Glomma som forbinder de to krigsminnene. Stedene ligger en god halvtimes kjøring fra Oppegård. Vi som fikk være med på Historielagets tur til Langnes og Fossum denne fine vårdagen takker for god tilrettelegging og hyggelig samvær.

Nils B Olsen

Marit Svingen og Steinar Karlsruud

FREDSMARSJEN 2017 – TARALDRUD

Ski og omegn forsvarsforening, og Fredsmarsjkomiteen har, sammen med Ski historielag og til dels Ski kommune, skapt seg en tradisjon med å arrangere en fredsmarsj på frigjøringsdagen 8. mai. Hvert år øremerker de et sted og en rute for en slik marsj, knyttet til steder som hadde betydning i krigsbildet i 1940-45, eller som markeringer opp igjennom årene etter. Marsjen arrangeres nærmeste søndag i forhold til frigjøringsdagen.

I år hadde de satt opp krigsminnesmerket på Taraldrud som objekt. Noen få uker før gjennomføring tok de kontakt med oss i Oppegård historielag, siden denne minnebautaen ble reist av tidligere Milorg- folk, etter hvert Hjemmeverns folk, fra Oppegård. De av oss som er geografisk orientert, vil vite at Taraldrud, og dermed minnebautaen, egentlig ligger i Ski kommune. Vi som fikk henvendelsen fra Ski, var naturlig nok opptatt av at de som hadde reist bautaen også måtte få en rolle i forbindelse med minnemarsjen.

Til denne rapporten hører også at Taraldrud gård, Taraldrudhytta, og minnebautaen kommer til å oppleve stor forandring i løpet av de neste par årene. Gårdstunene og deler av eiendommen for øvrig, er besluttet brukt til utvikling av Politets nasjonale beredskapssenter. Gårdsbygningene vil bli revet/fjernet, og ny tilkjøring til ”gårdsanleggene” vil komme fra rundkjøringen i Taraldrudveien ved E6. I dette bildet er plasseringen for

minnebautaen kommet i en foreløpig usikker situasjon. Så det er nok store muligheter for at dette var siste gang det var mulig å benytte minnebautaen som objekt for en fredsmarsj.

Vi møttes ved tunet på Taraldrudhytta, til en velkomst og kort briefing ved leder for Ski historielag, Knut Falla, planleggerne for Beredskapssenteret og dagens guide, skogsjef Reidar Haugen, Ski kommunekoger. Turen gikk så over E6, opp på Taraldrudåsen, og langs denne nordover. Underveis fikk vi orienteringer om geografien, og om aktivitetene som Milorg folkene hadde i skogområdene her under krigen. Det var Oppegårdfolk som opererte her, selv om området altså ligger i Ski. Taraldrudåsen vil bli benyttet som treningsområde for Beredskapssenteret når det kommer i drift, men vil bli fullt tilgjengelig som turområde, slik som i dag. Åsen er ellers et vakkert skog- og naturlandskap, med god utsikt både øst- og vestover. Anbefales for turgåere.

Ca. 2 km mot nord dreide vi ned fra åsen, og krysset E6 igjen, så ned til minnebautaen, som står i skogbeltet mellom Taraldrudgården og E6. Her etablerte motstandsfolkene seg i en potetkjeller, som lager for våpen som var blitt sluppet fra allierte fly innover i Sørmarka, da i forståelse med eierne på Taraldrud, familien Holum. Potetkjelleren ligger der tydelig som et minne, men bare med jordhauger synlige, ikke bygningsrester for øvrig. Like ved er bautaen reist.

Bautaen ble reist til ære for familien Holum, som i det stille gjorde en kjempeinnsats, ikke minst ved matforsyningstjeneste, med tyskernes trussel hengende over seg. Blant annet ble Bjørn Holum beskyttet under transport av mat til ”gutta på skauen”.

Her fikk vi en samling, med minnetale ved vår egen Egil Bakke, som er en av

Egil Bakke holder minnetale

de få gjenværende fra den gruppa som reiste bautaen i 2003. Oppegård Heimevernsforening er i dag avviklet. Igjen ble det trukket fram info om hendelser i Sørmarka under krigen, og kontaktpunkter som også medførte behov for matforsyning inn i skogen, til folk som gjemte seg, i hytter på/ved Slettåsen, Buåsen mfl.

Etter dette var det bare noen få meter bort til ”svalgangshuset” på Taraldrud, for at vi ca. 30 deltakerne skulle kunne komme innendørs. Takk til Einar Holum som gjestfritt hadde åpnet huset og fyrt opp i ovnen, så vi kunne varme oss. Det smakte med matpakken og en

kopp kaffe. Vi fikk hyggelig samvær, og ytterligere orienteringer om tidligere tider, og glimtvis også på tiden framover.

Masse takk til initiativtakerne for fredsmarsjen, for god info og nytte for deltakerne, særlig med bakgrunn i de endringer som kommer til å skje i området de neste få årene.

Hilsen fra en av deltakerne – fra Oppegård historielag - Egil Wenger.

Slektsstevne for etterkommerne av Vestre Oppegårds siste forpaktere.

Av Siri R Iversen

Ved midtsommer i år var det en ganske spesiell fest på grendehuset Solheim da slekta etter Hans Kristian (Johannessen) og Regine Sofie (Svendsen) Oppegaard møttes til slektsstevne. Initiativet kom etter en begravelse i slekta hvor noen snakket sammen om at

Brudebilde fra Hans Kristian og Regine Sofie Oppegaards bryllup.

Det hadde vært hyggelig å møtes i en annen sammenheng, - ville det være mulig å samle flere av etterkommerne til et felles treff? Etter at Hans Kristian og Regine Sofie gikk bort hadde barna blitt spredt for alle vinder og flere av deres barnebarn mistet etter hvert kontakten med hverandre.

En gruppe med tremenninger gikk sammen om å spore opp de forskjellige medlemmene av slekta ved hjelp av Facebook, Google og telefonkataloger på nett. Noen begynte å legge inn opplysninger i et slektstre etter hvert som opplysningene ble sikre og så kunne man på vårparten invitere til slektstreff – resultatet ble rundt 70 voksne og barn med smått og stort, det er godt og vel halvparten av Regine Sofies og Hans Kristians etterkommere.

I løpet av stevnet ble det guidet tur bort til Vestre Oppegård – kort vei fra Solheim og samme strekning som barna på Vestre Oppegård brukte som skolevei til Bålerud skole, det som nå er grendehuset Solheim i Bekkenstenveien. Mange hadde fotografier å dele og familieminne og historier og fortelle. Sverre Oppegaard (1893-1981), den eldste av sønnene til Hans Kristian og Regine Sofie, var gift med Olga, f. Sjødal (1906-1992) fra Svartskog. De bodde på Bålerud skole da skolen var nedlagt og bygningen etter hvert ble tatt i bruk som grendehus, de var lenge vaktmestere på Solheim og flyttet til slutt videre til Solbergkroken i Framveien. Sverre og Olga var begge kjente og kjære av alle på Svartskog og var sentrale personer i det lokale foreningslivet.

Hans Kristian og Regine Sofie kom til Vestre Oppegård som forpaktere. Forpakterne fikk gjerne åremålskontrakter på få år før de måtte finne seg et nytt sted eller inngå ny kontrakt. Ordningen med forpaktere ble mer og mer vanlig utover 1700- og 1800-tallet. Etter avtale delte jordeiere og forpakter avlingene, det var sjelden arbeidsplikt. Eierne av Ljansbruket disponerte mange gårder i Oppegård, Ski, Ås og sør i Oslo, faktisk opp til 80% av nåværende Oppegård kommunes arealer, og det var kanskje flere muligheter for å få stilling som forpakter når man først var innenfor Ljansbrukets forvaltning.

Hans Kristian Johannessen levde fra 1863 til 1933 og var opprinnelig født på plassen Smedsrud under Foss, i dag et boligområde ikke langt fra Tussetjernet. Foreldrene hans, smed og husmann Johannes Hansen og Johanne Kristensdatter, kom begge fra Enebakk. Regine Sofie Svendsdatter, var også født 1863 og levde til 1947, og med henne var det slutt på familiens epoke som forpaktere på Vestre Oppegård. Regine Sofie ble født i Allmenningen, et område mellom Langhus og Enebakk hvor faren var husmann eller forpakter for Ljansbruket som også hadde eiendommer i denne delen av Ski. I 1875 finner vi familien til Regine Sofie som forpaktere på Hvitebjørn. Regine Sofies far Svend Svendsen kom fra Hobøl og mora Anne Kristine Samuelsdatter kom fra Kråkstad. Vi ser i folketellinga for 1900 at Svend og Anne Kristine også bodde på Vestre Oppegård og hjalp til i huset og på jordene.

**Deltakerne på slektsstevnet på Solheim
24.6.17.**

Hans Kristians og Regine Sofies barn, alle ble født på Vestre Oppegård på Svartskog: Jenny (f. 1892), Sverre (1893-1981), Reidar (f. 1896), Ragnhild (f. 1898), Erling Hartvig (f. 1900), Øvind (f. 1902) og Helge (f. 1906). Flere av etterkommerne bruker fortsatt

Oppegaard-navnet og gjengen satser på å forske videre i slektshistorien og møtes igjen på nye slektstreff i framtida.

Kilder:

Lene Chr. Holum

Folketellingen 1865, 1875, 1900, 1910

Nesodden og Oppegård ministerialbok 1880-1915 : fødte og døpte

PÅ VEI TIL NÅ – NY UTSTILLING PÅ FOLLO MUSEUM

I juni åpnet Follo museum utstillingen ”PÅ VEI TIL NÅ”.

Avdelingsdirektør Henrik Smith ønsket velkommen og orienterte om arbeidet ved museet, hva samlingene omfatter, blant annet URANIENBORG i vår kommune, og denne utstillingen spesielt. Deretter ga konservator Jonas Nordby en kort presentasjon av hva utstillingen omfatter . Utstillingen ble så åpnet av Rune Gokstad, som vi kjenner fra NRK, med Jule- og Påskesnøtter og bilturer i uveisomme strøk. Vi har jo sett at mange innslag i hans Jule- og Påskesnøtter tar utgangspunkt i museumsbesøk. Hvorfor han var valgt til å åpne beror vel på dette, og at han har en tilknytning til Follo som hytteeier i området. Uansett, han ga et entusiastisk og morsomt kåseri om sitt eget forhold til museer. Trakk linjene tilbake til det første museum som ble åpnet 530 f.Kr. i Irak og frem til våre dager. En oppramsing av alle museene det er mulig å besøke bare her i Oslo – området ble ganske omfattende. Han avsluttet med en morsom historie om samleren Tore Mentyjærvi som hjemme på Furuset har en omfattende samling av militaria fra første verdenskrig.

Hva utstillingen omfatter lar vi Follo Museum selv fortelle om:

Her vises mangfoldet i samlingene. Noen gjenstander forteller spennende historier, andre er historieløse. Felles for dem er at de har havnet i museet. Hvordan skjedde det? Hvorfor har folk gitt disse tingene fra seg? Hva skjedde med dem etterpå? Noen gjenstander har trengt konservering eller reparasjon. Gjenstandene har spilt roller i utstillinger eller vært forsket på. PÅ VEI TIL NÅ forteller ikke bare om det gjenstandene var, men også om det de er. Gjenstandene kan ha spennende historier som står for seg selv eller kanskje vitner om særtrekk ved folloreionen. Nesten alle er de gitt som gave til museet og disse gaverne spiller på den måten en helt

Henrik Smith

Rune Gokstad

Jonas Nordby

uvurderlig rolle i Follo museums historie, og de har hatt forskjellige motiver for å gi (eller i noen tilfeller etterlate) tingene sine til museet. Og det er her gjenstandenes historie skifter – for selv om de har hatt en interessant historie før de kommer til museet vil vi også fortelle om gjenstandenes historie etter at de kom til museet – hva har skjedd med dem da?

Noen har mistet sine individuelle historier ved at man ikke har notert særlig om dem når de kom inn og nå er de bare «gevær», «dukke», «portrett» osv. Noen gjenstander har behovd ekstra stell – de må for eksempel konserveres eller repareres. Gjenstandene har spilt roller i utstillinger eller interiører i bygninger eller de kan ha vært gjenstand for forskning og undersøkelser. Gjenstandene bærer ikke bare sine egne historier, de er også Follo museums historie.

Nils B Olsen

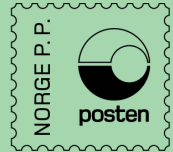

Kisten fra Uranienborg

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Aktivitetsplan høsten 2017

Aktivitet/arrangement	Tid og sted, kort beskrivelse
<p>Foredrag/ opplæring: Slektsforskning - "Slektshistorie fra vugge til grav".</p>	<p>Torsdag 14. september, kl. 19.00. På Biblioteks galleriet, Kolben. Samarbeid med Biblioteket. "Hvordan kan vi følge mennesket gjennom et livsløp, i kildene". V/leder for foreningen "Slekt og data" avd. Oslo/ Akershus, Sigbjørn Elvebakken, og lokal nestleder i Follo, Else Edvinsen Granum. Begrenset antall plasser, gratis billetter fås på Biblioteket.</p>
<p>Buss- utflukt: Hobøl elva, fra Mjær og sør- over. Oppgangssag, møller osv. – industrihistorie.</p>	<p>Lørdag 30. september. Buss fra Kolbotn (Circle K, tidl. Statoil), bussholdeplassen mot sør kl. 10,00. På Greverud ca. kl. 10.15. Vi kjører til sydenden på innsjøen Mjær i Hobøl, forbi Tomter, og får sightseeing på historien langs elva. Mer info og påmelding. Se baksiden av dette bladet.</p>
<p>Rusletur Med Oppegård Turlag – natur- og kulturstien Sandbuktskogen/Gjersjøelva.</p>	<p>Søndag 5. november, kl. 11.00. Turlleder er Harald Lundstedt. Møtested: P-plass mellom Gamle Mossvei/Hvitebjørnveien og Gjersjøelva. Turen er ca. 4 km, via Hvitebjørn gård, Kruttmølleåsen/Gjersjøelva med bl.a. Oppgangssaga (bare se), Langbygningen (bare se) og retur til startsted.</p>
<p>Foredrag : Om "Gamle julehefter". Ikke tegneserier, men fortellinger med handling.</p>	<p>Torsdag 23. november kl. 19.00. Samarbeid med Biblioteket. Tom Brenne er foredragsholder, han kan dette temaet, og har skrevet bok - "Norske julehefter". Mengder av slike hefter er utgitt, til dels av kjente forfattere. Brenne vil nok legge vekt på Follo. Begrenset antall plasser, gratis billetter fås på Biblioteket.</p>

Avsender: Oppgård Historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

Buss-utflykt til Hobøl

Lørdag 30.september.

Buss fra Kolbotn (Circle K -tidligere Statoil) bussholdeplassen mot sør kl 10.00.
Bussen vil være på Greverud ca kl 10.15.

Guiden på turen sier det slik:

Vi starter ved grensa til Akershus ved Mjær og kjører syddover langs Hobølva. Her vil vi stoppe på en 5 -6 utvalgte steder og fortelle om stedene, historier og industri. Vi kan nevne: Ski trinnet ca. 10000 år gammelt, div fløter- og industri-historier, møller, flishøvler, tidligere bebyggelse, fiske, krepser, dammer og forskjellig annet.

På saga vil vi fortelle om elva, demming, rettigheter, turbiner, vasshjul, reimer og annet. Så demonstrere vi skjæring på oppgangssag og bearbeiding i dreier-verkstedet samt litt om folkene som drev det.

Egenandel for kostnadene, kr. 200,-
Matpause, ta med niste og drikke.

Påmelding innen tirsdag 26. sept. til:
skillebekk.einar@gmail.com . Tlf. 92050595.

Evt. til:
steinar.karlsrud@gmail.com. Tlf. 95879936